

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 1 8 3 A 1 0 1 1 1

ZIMSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Petek, 1. februar 2019 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

Izpitna pola vsebuje 21 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazna.

P 1 8 3 A 1 0 1 1 1 0 3

Priloga k izpitni poli 1

MOJA ZGODBA

Ilustratorka Jelka Reichman

NAJVEČJE PRIZNANJE JE, DA SEM NEKOMU POLEPŠALA OTROŠTVO

V hiši na obrobju Ljubljane mi vrata odpre nasmejana gospa srebrnih las, a z neverjetno modrino in otroško radovednostjo v očeh. Kot bi pred menoj stal lik iz njenih številnih ilustracij: odkrito prisrčen, okrogloličn, nežen in topel. Ilustratorka Jelka Reichman pravi, da ji je ta otroškost dana v zibelko in z njeno pomočjo že vse življenje ustvarja svoje neverjetne ilustracije.

Petra Ilar

Generacije današnjih 40-letnikov in mlajših so rasle z njenimi podobami v otroških slikanicah in knjigah, kot so Moj prijatelj Piki Jakob, Maček Muri, Miškolin, Levi devžej, Šivilja in škarjice ... In še danes novi knjižni naslovi krasijo njena dela. Naj omenimo samo najnovejšo zbirko Pesmice o srčecu. »Od malih nog sem rada risala in brala, zato je bilo samo po sebi umevno, da sem študirala slikarstvo,« razlaga energije polna sogovornica. »Ilustracije knjig za otroke so mi bile od nekdaj blizu, ker sem sama otrok. Čeprav bom kmalu napolnila osmo desetletje svojega življenja, uživam v družbi punčk in medvedkov iz obdobja naše mladosti. To je moj svet. Nikoli nisem bila navdušena nad čokolado in drugimi sladkarijami, kot moji vrstniki, sem pa že od malega oboževala igrače in živali. Ta pristna otroškost je v meni še danes in to posebnost nosijo v sebi tudi moje ilustracije.«

Brez dvoma to cenijo tudi otroci.

Kako komentirajo vaše delo?

Zdrav otrok ima čut za etiko in estetiko, a ga zaradi vplivov iz okolja lahko tudi izgubi. Ker sem nekaj let poučevala likovno vzgojo v šoli in dobila odlično povratno informacijo o pričakovanih otrok, lahko rečem, da otroci iščejo dvoje: lepoto in smešnost, duhovitost. Nikakor pa ne sprejemajo ilustracij, ki so upodobljene, kot bi jih narisali sami. Želijo in pričakujejo več.

Kako se lotite vsakega novega projekta? Verjetno vam priprava in izvedba vzameta kar nekaj časa.

Najprej preberem tekst, in če je dober, takoj dobim ideje za posamezne prizore in njihovo

interpretacijo. Z ilustracijami izražam sebe, svoje videnje vsebine in svojo domišljijo. V vsaki knjigi je povprečno osem ilustracij, koliko časa mi vzamejo, je odvisno od njihove zahtevnosti in kompleksnosti. Še vedno vsak dan ustvarjam, čeprav manj intenzivno kot včasih. Le redkokateri dan mine brez črte.

Koliko del ste ilustrirali v svojem bogatem in plodovitem ustvarjalnem življenju? Lahko posebej omenite kak lik ali kakšno delo, ki vam je še zlasti pri srcu?

Ilustrirala sem približno 180 del in narisala okoli 1500 ilustracij. Težko bi se odločila za enega od likov, saj so vsi v mojem srcu, prav tako kot otroci. Čeprav so različni, ima mama vsakega enako rada.

Za svoja dela ste prejeli številna ugledna priznanja in nagrade. Pod arkadami pri Konzorciju na Slovenski cesti v Ljubljani imate svojo zvezdo. Kaj vam to pomeni?

Seveda sem vesela in ponosna na svoje življenjsko delo in na vsa priznanja. A največje priznanje je, prvič, da otroci še vedno radi posegajo po knjigah z mojimi ilustracijami, in drugič, ko kakšna gospa stopi k meni in odkrito reče, da sem ji polepšala otroštvo. To je res neverjeten občutek.

Imate kak recept za svoj uspeh?

Kot samostojna ustvarjalka sem imela zelo negotov poklic. Sem pa imela v rokavu štiri adute: talent, pridnost, zahtevnost do sebe in kanček sreče, brez katere v življenju ne gre.

(Prirejeno po: Dobre zgodbe Mladinske knjige, marec–maj 2016.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite poved s podatki o objavi izhodiščnega besedila. Nato podčrtajte pravilno trditev o publikaciji.

- Intervju je bil objavljen v publikaciji _____
_____, in sicer v rubriki _____.
- Publikacija izhaja enkrat / dvakrat / trikrat v trimesečju.

(2 točki)

2. Kateri trditvi o izhodiščnem besedilu sta ustrezni? Označite ju z X.

☐	Poleg naslova ima besedilo še nadnaslov in podnaslov.
☐	V naslovu je zapisana tema besedila.
☐	Uvodni odstavek (v krepkem tisku) vsebuje povzetek celotnega besedila.
☐	V besedilu je pet pogovornih menjav.
☐	Besedilo vsebuje različne nebesedne prvine.

(2 točki)

3. Na koga se nanaša podčrtani zaimsek v izpisani povedi? Katero vlogo opravlja ta oseba v intervjuju?

V hiši na obrobju Ljubljane mi vrata odpre nasmejana gospa srebrnih las, a z neverjetno modrino in otroško radovednostjo v očeh.

Ime in priimek osebe: _____

Vloga v intervjuju: _____

(2 točki)

4. Določite temo besedila, tako da dopolnite poved.

Besedilo govori o _____, ki je po izobrazbi _____, številni bralci pa jo poznajo kot _____ otroških knjig.

(2 točki)

5. Obkrožite DA, če je trditev o Jelki Reichman v skladu z vsebino izhodiščnega besedila, ali NE, če ni.

Jelka Reichman je bila v času intervjuja stara osemdeset let.	DA	NE
Večji del svojega življenja je delala kot učiteljica likovne vzgoje.	DA	NE
Tako v njenem zasebnem kot v poklicnem življenju ima otroškost pomembno vlogo.	DA	NE
Po njenem mnenju imajo otroci radi otročje ilustracije.	DA	NE
Z ilustracijami likovno interpretira besedilo.	DA	NE
Uradna priznanja ilustratorki pomenijo več kot neuradna.	DA	NE

(3 točke)

6. Besedilu je priložena fotografija. Kaj vse pove bralcu o življenju in delu Jelke Reichman? Odgovorite v povedi/povedih, tako da fotografijo povežete s podatki iz izhodiščnega besedila.

(3 točke)

7. O čem Jelka Reichman v besedilu ne govori? Obkrožite ustrezni črki.

Jelka Reichman ne govori

- A o tem, kakšne ilustracije imajo otroci radi.
- B o tem, kaj ji pomenijo nagrade in priznanja.
- C o tem, kje živi.
- Č o številu svojih ilustracij.
- D o tem, kako je uspela v življenju.
- E o svoji otroškosti.
- F o nagradah, ki jih je prejela za svoje delo.

(2 točki)

8. Petra Ilar predstavi Jelko Reichman. Katere besedne zveze uporablja v svojem besedilu? Ali z njimi izraža svoje mnenje o sogovornici?

8.1. Obkrožite črko pred besedno zvezo, v kateri so navedeni samo preverljivi podatki.

- A nasmejana gospa srebrnih las
- B neverjetne ilustracije
- C najnovejša zbirka Pesmice o srčecu
- Č še danes novi knjižni naslovi krasijo njena dela
- D energije polna sogovornica
- E v svojem bogatem in plodovitem ustvarjalnem življenju

Katere besedne zveze prevladujejo? Podčrtajte pravilno možnost ob poševnici.

Prevladujejo *o b j e k t i v n e / s u b j e k t i v n e* besedne zveze.

(2)

8.2. Ali Petra Ilar izraža svoje mnenje o sogovornici? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Petra Ilar v besedilu

- A izraža naklonjeno mnenje o sogovornici.
- B izraža nenaklonjeno mnenje o sogovornici.
- C ne izraža svojega mnenja o sogovornici.

(1)
(3 točke)

9. Še enkrat preberite uvodni odstavek (V hiši ...) in prvi odgovor Jelke Reichman (Zdrav otrok ima ...). Kaj lahko sklepate o njenih ilustracijah?

Na podlagi uvodnega odstavka lahko sklepamo, da so njeni liki _____

_____.

Na podlagi prvega odgovora lahko sklepamo, da so njene ilustracije _____

_____.

(2 točki)

10. Za Jelko Reichman je največje priznanje, da je nekomu polepšala otroštvo. Napišite, katera knjiga ali slikanica je polepšala vaše otroštvo in zakaj. Odgovorite v povedih.

(3 točke)

11. Kateri namen sporočanja prevladuje v izhodiščnem besedilu?

V pogovoru

- A je avtorica besedila želela čim več izvedeti o delu Jelke Reichman.
- B je Jelka Reichman želela prepričati avtorico besedila, da je pri ilustriranju treba upoštevati pričakovanja otrok.
- C sta avtorica in njena sogovornica želeli prepričati bralca, da sta za uspeh v življenju potrebni pridnost in zahtevnost do sebe.

(1 točka)

12. Odgovorite na vprašanja, tako da poimenujete ustrezne besedilne vrste.

Katero besedilno vrsto bi tvorili,

- če bi kot lastnik galerije želeli, da se novinar ugledne kulturne revije udeleži razstave ilustracij? _____
- če bi kot novinar za spletni portal napisali kratko sporočilo, da so pravkar odprli razstavo? _____
- če bi kot novinar kulturne redakcije dnevnega časopisa napisali besedilo, v katerem bi pripovedovali o dogajanju na odprtju razstave? _____
- če bi kot novinar kulturne redakcije ovrednotili razstavo za radijsko oddajo? _____
- če bi za mesečno TV-oddajo o kulturi pripravili daljše besedilo, v katerem ne bi predstavili samo dogajanja na odprtju razstave, ampak bi vanj vključili tudi izjave različnih sogovorcev, ki bi vsak s svojega stališča govorili o pomenu ilustracij za intelektualni razvoj otroka? _____
- če bi kot učitelj umetnostne vzgoje pisno sporočili dijakom, katerega dne si bodo ogledali razstavo in kolikšna je cena vstopnice? _____

(4 točke)

13. Preberite slovarski sestavek in rešite nalogo.

lik¹ -a m (i) **1.** oseba kot literarna, dramska upodobitev: podati življenjsko pristen lik; igralec je ustvaril prepričljiv lik te zgodovinske osebe; filmski, igralski, odrski liki; to je najlepši ženski lik v njegovih romanih; liki v tragediji; ekspr. Shakespearova galerija človeških likov / dramski lik // s prilastkom oseba kot nosilec kake lastnosti: igralec je dobro podal lik gizdalina; junaški lik iz naše revolucije; lik borca in heroja / z oslabljenim pomenom vzgajati socialistični lik človeka **2.** knjiž., navadno s prilastkom likovno upodobljen predmet ali živo bitje; kip, podoba: lesen lik sejalca; lik zveri; lik iz kamna; lik na kovancu; znamke s pesnikovim likom; pren. duhovni lik pesnika • knjiž. njen lik mu je vedno pred očmi obraz, podoba, postava **3.** kar je likovno upodobljeno sploh: risati po pesku nekakšne like; okrasni liki na ploskvi **4.** geom. tvorba, sestavljena iz točk, premic in ravnin: izračunati ploščino lika / enakokotni lik; ploskovni, prostorski lik; podobni, skladni liki; raznostranični lik / geometrijski lik **5.** igr. obrazec, razdeljen v kvadrate, v katere se vnašajo določene rešitve: vpisati besedo, črko v lik / magični lik pri katerem se iste besede ponovijo vodoravno in navpično tako, da se križajo ♦ šport. lik kar nastane ob spremembi smeri na smučeh; skupina med seboj povezanih elementov umetnostnega drsanja; obvezni liki liki unetnostnega drsanja, ki so glede na težavnost, izvajanje in število ponovitev natančno predpisani

Obkrožite DA, če je trditev v skladu z vsebino slovarskega sestavka, ali NE, če ni.

V izhodiščnem besedilu Jelka Reichman uporablja besedo lik v prvem pomenu.	DA	NE
Nadpisana številka 1 ob geselski besedi (lik ¹) nam pove, da je v slovarju še najmanj eno geslo z enako pisno in glasovno podobo.	DA	NE
Končnica -a ob geselski besedi pove, kako se beseda lik glasi v dvojini.	DA	NE
Beseda lik je v drugi pomenski razlagi slogovno zaznamovana.	DA	NE
Beseda lik se uporablja tudi kot termin.	DA	NE

(3 točke)

14. V besedilu se pojavljajo beseda *otrok* in tvorjenke, izpeljane iz te besede.

14.1. Dopolnite preglednico s tvorjenkami iz besedila.

	Samostalnik	Samostalnik	Pridevnik
otrok			

(2)

14.2. Smiselno dopolnite povedi, tako da na črte napišete pravilne oblike besede *otrok*.

Jelka Reichman govori o ilustriranih likih kot o svojih _____.

V četrtek bodo odprli njeno razstavo z naslovom *Sama sem otrok* med _____.

Odprtja se bo udeležilo tudi nekaj povabljenih _____.

(2)
(4 točke)

15. Kaj je odgovorila Jelka Reichman na vprašanje: *Lahko posebej omenite kak lik ali kakšno delo, ki vam je še zlasti pri srcu?* Dopolnite poved.

Jelka Reichman je odgovorila, da ne _____ posebej omeniti _____

_____, ki ji je še zlasti pri srcu, saj ima vse enako rada.

(2 točki)

16. Preberite izpisani povedi in rešite nalogo o podčrtanih glagolih.

Kako se lotite vsakega novega projekta? Verjetno vam priprava in izvedba vzameta kar nekaj časa.

Oba glagola sta

A dovršna.

B nedovršna.

Zapišite glagola v spremenjenem vidu.

se lotite – _____

vzameta – _____

(2 točki)

17. Določite podčrtana stavčna člena, tako da v preglednico vpišete ustrezni vprašalnici in poimenovanji.

V hiši na obrobju Ljubljane mi vrata odpre nasmejana gospa srebrnih las.

Izpisani stavčni člen	Vprašalnica	Poimenovanje stavčnega člena
nasmejana gospa srebrnih las	_____ odpre?	
mi	_____ odpre?	

(2 točki)

18. Enostavčni povedi združite v podredno zloženo poved z vzročnim odvisnikom.

Jelka Reichman je od malih nog rada risala. Odločila se je za študij slikarstva.

(2 točki)

19. Preberite dobesedni navedek. Nato z odvisnim govorom poročajte o tem, kaj je povedala Jelka Reichman. Dopolnite poved.

»Kot samostojna ustvarjalka sem imela zelo negotov poklic.«

Jelka Reichman _____

(2 točki)

20. Podčrtane izraze zapišite s samimi črkami.

- Generacije današnjih 40-letnikov in mlajših so rasle z njenimi podobami v otroških slikanicah in knjigah.

Zapis s črkami: _____

- Ilustrirala sem približno 180 del in narisala okoli 1500 ilustracij.

Zapis s črkami: _____

(2 točki)

21. Na podlagi prebranega izhodiščnega besedila napišite za šolski časopis **predstavitev** Jelke Reichman. V besedilu jo opišite in označite ter pripovedujte o njenem življenju in dosežkih. Vaše besedilo naj obsega najmanj 120 besed. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

